

Marinka Šimić

Staroslavenski institut Zagreb

Tanja Kuštović, *Istraživači hrvatskoga glagoljaštva I. Priručnik za studente i one koje zanima hrvatsko glagoljaštvo.* Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2022.

Uz glavni sadržaj knjige, 20 tekstova u kojima su ukratko portretirani istraživači hrvatskoga glagoljaštva, knjiga sadrži *Predgovor* (7–9), *Popis literature* (157–160), *Kazalo imena* (161–166) i *Bilješku o autorici* (167). Autorici bila je namjera podsjetiti na velikane hrvatskoga glagoljaštva i to kronološkim redom, koji u novije vrijeme, prema njezinu mišljenju, pomalo padaju u zaborav: Josip Juraj Strossmayer, Franjo Rački, Vatroslav Jagić, Ivan Milčetić, Rudolf Strohal, Josip (Josef) Vajs, Vinko Premuda, Franjo Fancev, Stjepan Ivšić, Vjekoslav Štefanić, Josip Vrana, Josip Hamm, Mladen Bošnjak, Marija Agnezija Pantelić, Branko Fučić, František Václav Mareš, Biserka Grabar, Josip Leonard Tandarić, Petar Runje i Radoslav Katičić. Iz navedenoga popisa očito je da su u nj uključeni i kulturni djelatnici, jednako kao i povjesničari, jezikoslovci i istraživači koji glagoljaštvo proučavaju s kulturološkoga gledišta. Svoj su doprinos istraživanju hrvatskoga glagoljaštva dali i mnogi hrvatski povjesničari jer je i njih često zaokupljala glagoljaška problematika, odnosno povijest glagoljaštva. U ovoj je knjizi odabran osvrt na djelo F. Račkoga, oca hrvatske *Cyrillo-met-hodiane*. Premda prevladavaju domaće istraživače, uključeni su i neki inozemni, tj. češki paleoslavisti, Josip Vajs i Franjo Većeslav Mareš. Među ovim istraživačima njih je šestero dio svoga radnog vijeka ili cijeli provelo u Staroslavenskome institutu u Zagrebu: Vjekoslav Štefanić, Josip Vrana, Josip Hamm, Marija Agnezija Pantelić, Biserka Grabar i Josip Leonard Tandarić.

Knjiga se, kao što se navodi u *Predgovoru*, temelji na predavanjima koja su namijenjena studentima kroatistike na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na Katedri za staroslavenski jezik i hrvatsko glagoljaštvo, kojemu je nositeljica autorica knjige. Namjera je skupljenih tekstova upoznati studente s najvažnijim istraživačima hrvatskoga glagoljaštva od 19. do 21. stoljeća, pri čemu nisu uvršteni oni još uvijek aktivni. Sam pojam glagoljaštvo odnosi se na proučavanje svega onoga što se odnosi na djela pisana glagoljicom: filološka, jezična, grafička, povijesna i kulturološka itd. Pojedini portretirani istraživači bavili su se tekstovima pisanim svim trima hrvatskim pismima pa su u knjizi predočena i istraživanja takvih tekstova. Tako,

primjerice, u poglavlju o J. Vrani predstavljen je njegov tekst o *Povaljskoj listini*, najstarijemu ćirilichnom tekstu s područja Dalmacije (1250), a u poglavlju o V. Premudi (tajniku Staroslavenske akademije na Krku i ljubitelju hrvatskih starina) nalazi se njegov tekst o pronalasku najstarijega hrvatskog teksta pisanoga latinicom: *Red i zakon o primanju u samostan sestara dominikanki* (1345). Na temelju vlastitoga iskustva T. Kuštović ističe: »Pokazuje to da su naši istraživači imali znanje širokoga spektra, i jezično i grafijsko te da su u tekstovima nastojali istražiti sve što se dalo istražiti, tehnikama i metodama koje su im bile dostupne.« (7) Knjiga je napisana u suradnji sa studentima kroatistike koji su u nastavi imali obvezu pokazati svoje viđenje pojedinoga znanstvenika kojega su odabrali, a u predgovoru se navode i njihova imena.

Koncepcija je knjige prikazati istraživače hrvatskoga glagolizama od 19. stoljeća do danas, i to kronološkim redom što samim time znači i ukazati na razvitak proučavanja glagoljskih tekstova. Metodologija ovog djela u skladu je s metodologijom oblikovanja enciklopedijskih natuknica koje uključuju biografske i bibliografske podatke za pojedine istraživače. Razlika od enciklopedijskih članaka sastoji se u tome što autorica donosi i prikaz pojedinačnih radova svakoga autora čime se postiže bolji uvid u znanstveni doprinos svakoga istraživača. Svako poglavlje započinje osnovnim biografskim podacima, ukazuje se na vezu filologa ili povjesničara s glagoljaštvom, te su prepričani pojedini radovi odabranoga autora, pomalo zapostavljeni, a prema autoričinu mišljenju važni za izučavanje hrvatskoga glagoljaštva. Na kraju svakog teksta nalazi se izbor iz bibliografije istraživača koji se odnosi na glagoljaške tekstove. Obrada pojedinih istraživača hrvatskoglagoljske baštine nije ujednačena, a razlog tomu treba tražiti u činjenici da su istraživači radili u različitom vremenu i uvjetima. Koncepcijski knjiga podsjeća na onu: *Portreti hrvatskih jezikoslovaca* iz 1993. godine u izdanju Hrvatskoga radija,¹ a riječ je o hrvatskim jezikoslovcima od 19. do 20. stoljeća od Antuna Mažuranića, Ljudevita Gaja, Dimitrije Demetra, do Antuna Barca, Mate Hraste, Josipa Hamma i drugih. Portreti hrvatskih filologa ovdje su prilagođeni slušateljima radija, dok su u knjizi T. Kuštović prilagođeni studentima.

Zaključno: ova knjiga, premda je namijenjena ponajprije studentima (kroatistike, ali i ostalim slavistima), poslužit će i širemu krugu čitatelja koje zanima hrvatsko glagoljaštvo i način na koji su istraživane pojedine teme iz ovog područja. Osim toga, ona pruža uvid u to koje su teme od kraja 19. stoljeća pa sve do danas najviše zaokupljale znanstvenike, npr. pitanje postanka i starosti glagoljice, pitanje prvenstva slavenskoga pisma, sv. Jeronim itd. Znanstvenici ovdje predstavljeni čine utemeljitelje glagoljaške struke. Pojedini su filolozi i istraživači hrvatskoga glagolizma prilično zapostavljeni, kao što ističe i T. Kuštović, premda su njihova djela neza-

bilazna za ovu problematiku, primjerice Vjekoslav Štefanić, Biserka Grabar, Marija Agnezija Pantelić itd. Cilj je ove knjige što više zainteresirati one koji su tek početnici u ovoj struci te stoga ne obiluje znanstvenim aparatom, tj. citatima i bilješkama, kako bi bila što dostupnija. Iz samoga naslova *Istraživači hrvatskoga glagoljaštva I* može se naslutiti kako autorica namjerava napisati još koju knjigu u kojoj će biti uključeni istraživači koji i danas djeluju, a možda i poneki ovdje izostavljeni (npr. Marko Japundžić, Darko Deković, Ivan Bakmaz, Mirko Bogović itd.). To je svakako dobrodošla inicijativa jer ovakvih tekstova nedostaje u hrvatskoj filologiji. U ovim člancima nastoji se ponovno postaviti u središte istraživanje kulturnoga fenomena hrvatskoga glagoljaštva koje je katkad prilično zanemareno. Smatram da je ova knjiga u tome u potpunosti uspjela.